

Sverigefinländarnas delegation
c/o Sverigefinska Skolan i Upplands Väsby
Hovslagaregatan 25
194 31 UPPLANDS VÄSBY
www.sverigefinne.nu
e- post: esko.melakari@zeta.telenordia.se

Grundlagsutredningen
Per Unckel
103 33 STOCKHOLM
grundlag@justice.ministry.se

De nationella minoriteterna och minoritetsspråken i den nya grundlagen

Enligt direktivet har Grundlagsutredningen som uppdrag att göra en samlad översyn gällande regeringsformen från 1974 och i sitt arbete beröra bl.a. regeringsformens regler om skydd för grundläggande fri- och rättigheter.

Frågan om regeringsformens ordalydelse i 1 kap:2 § ”etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur och samfundsliv bör främjas” uppfyller Sveriges åtaganden i Europarådets konvention om historiska minoritetsspråk (minoritetsspråkskonvention) och Europarådets ramkonvention har varit aktuell sedan Sveriges ratificering av konventionerna 1.6.2000.

Frågan om omnämmandet av de nationella minoriteterna och deras språk i grundlagen togs upp av minoritetsspråkskommittén som i sitt betänkande ”Steg mot en minoritetspolitik – Europarådets konvention om historiska minoritetsspråk” SOU 1997:192 konstaterade bl.a. följande:
”Även i svensk lagstiftning kan man utläsa ett visst skydd för minoritetsspråken. I regeringsformen 1 kap.2 § 4 st. anges att ”Etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur och samfundsliv bör främjas” (RF 1 kap.2 § 4 st.). Enligt förarbetena till bestämmelsen skall ordet ”kultur” ges en vidsträckt tolkning. Landsdels- eller minoritetsspråken bör därför rymmas inom kulturbegreppet. Bestämmelserna lyfter dock inte särskilt fram landsdels- eller minoritetsspråken eller värdet av att skydda och stödja dem utan tar sikte på att främja invandrargrupper och andra minoriteter kultur- och samfundsliv i allmänhet. Det är därför enligt vår uppfattning inte möjligt att med hänvisning till enbart det nuvarande grundlagsstadgandet hävda att samiska, finska och romani chib får det uttalade stöd som minoritetsspråkskonventionens bestämmelser kräver när det gäller att officiellt erkänna och stödja landsdels- eller minoritetsspråken.
Vi anser att det finns starka skäl för att ändra grundlagen så att samiska, finska och romani chib (min. språken) får en grundlagsfäst rätt till skydd och

stöd. Ett skäl är att ett sådant skydd för samiska, finska och romani chib (minoritetsspråken) är en mycket tydlig markering av de historiska minoritetsspråkens betydelse i det svenska samhället och den svenska kulturen.”.

Konstitutionsutskotten konstaterar å sin sida i sitt betänkande ”Nationella minoriteter i Sverige 1999/2000:KU6” bl.a. att ”På den konstitutionella nivån återspeglas deras (dvs. de nationella minoriteters och minoritetsspråkens) betydelse idag i bestämmelsen i 1 kap. 2 § sista stycket regeringsformen enligt vilken etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjlighet att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv bör främjas. Enligt konstitutionsutskottets bedömning kan det inte anses påkallat att redan i samband med det första steget mot en samlad svensk minoritetspolitik som nu föreslås gå längre på grundlagsnivå”. (1999/2000:KU6)

Trots KU:s bedömning har än så länge ingen ytterligare utredning gjorts i frågan.

Utredarens bedömning i Delbetänkandet från utredningen om finska och sydsamiska språken ”Rätten till mitt språk” SOU 2005:40 att ”Skyddet av nationella minoriteter och deras språk och kultur är av sådan betydelse för en rättsstat att frågan bör regleras i grundlagen. Regeringsformens stadgande rörande minoriteter överensstämmer inte med Sveriges åtaganden enligt Europarådets ramkonvention för skydd för de nationella minoriteterna.”

I utredningen föreslås att ”Utformningen och bestämmelser i regeringsformens 1 kap. 2 § bör bli föremål för översyn med anledning av Sveriges åtaganden i Europarådets ramkonvention”.

Genom ratificeringen av Europarådets minoritetspolitiska konventioner förband sig Sverige till ett antal åtaganden gentemot erkända nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Europarådets konventioner är till karaktären mellanstatliga avtal som medlemsstaterna blir folkrättsligt bundna av. Europarådet har sedan 1.6.2000 följt upp hur Sverige uppfyllt sina åtaganden i Europarådets konventioner. I sin första rapport ”Application of the Charter in Sweden, A. Report of the Committee of the Charter, B. Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the Charter by Sweden” 19.6.2003 har Europarådets ministerkommitté lämnat sina kommentarer och rekommendationer över genomförandet av den nationella minoritetspolitiken med utgångspunkt från Sveriges åtaganden i Europarådets minoritetspolitiska konventioner.

I sin rapport kritiserar Europarådet Sverige bl.a. beträffande bristande implementering av minoritetspolitiken.

Med hänsyn till ovannämnda citat hänger frågan om att i grundlagen nämna Sveriges nationella minoriteter och historiska minoritetsspråk som talas i landet i luften. Det är således av vikt att Grundlagsutredningen i sitt arbete berör frågan.

Sverigefinländarnas delegation har i sina kontakter med regering, riksdag och Europarådet framfört som sin syn i frågan att det är av vikt att de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken, bland dem sverigefinnar och finska, nämns i grundlagen och att regeringsformens 1 kap. 2 § utformas så att det tydligt markerar existensen av nationella minoriteter och historiska minoritetsspråk.

Sverigefinländarnas delegation hemställer därför,

- **att Grundlagsutredningen ser över utformningen och bestämmelser i regeringsformens 1 kap. 2 § med utgångspunkt från riksdagens minoritetspolitiska beslut och så att Sveriges åtaganden i Europarådets minoritetsspråks- och ramkonvention uppfylls i regeringsformen,**
- **att nationella minoriteter och de historiska minoritetsspråken nämns i regeringsformen.**

SVERIGEFINLÄNDARNAS DELEGATION

Markku Peura
ordförande
08- 590 80 991

Esko Melakari
delegationssekreterare
08- 590 32 326 eller 0708- 41 39 00

Sverigefinländarnas delegation

Sverigefinländarnas delegation är en paraplyorganisation som bildades år 2000 med sverigefinska riksorganisationer, Svenska kyrkans finskspråkiga arbete, sverigefinska institutioner och nätverk som medlemmar.

Delegationen har av regeringen valts att som intresseorgan representera den sverigefinska nationella minoriteten i kontakter med statsmakten i frågor som berör minoritetsgruppen. Statuter och annan information finns på Delegationens hemsida www.sverigefinne.nu.